

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 Mars 1885, kl. 7 e. m.

*Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 5,
rörande de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom.*

Herr *J. G. Granlund*, med hvilken Herrar *J. Nydahl*, *C. J. Blomberg*, *M. Arhusiander* m. fl. instämt, har i motionen N:o 146 inom Andra Kammaren föreslagit: att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t anhålla om en utredning, dels huru undervisningen i de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom för närvarande bedrifves och de resultat, som derigenom hittills vunnits, dels ock huru denna undervisning, enligt hittills vunnen erfarenhet, lämpligast bör ordnas och af staten, der behovet så fordrar, understödjas, samt att Kongl. Maj:t täcktes derefter till Riksdagen aflåta proposition i ämnet.

Af den motivering, med hvilken motionären försett ifrågavarande förslag, framgår klart, att det föranledts af de betänkligheter, på grund af hvilka Riksdagen funnit sig hindrad att bifalla framställda förslag om höjande af anslaget till högre flickskolors understödjande. Motionären anför, huruledes 1883 års Stats-Utskott ansett mindre välbetänt, att innan noggrann erfarenhet vunnits om de resultat, den understödda »institutionen» frambragt, låta densamma i obegränsad utsträckning tillväxa, hvarjemte sagda Utskott vidare anmärkt, att en sådan erfarenhet ännu saknades, emedan osäkerhet fortfarande rådde om den qvinliga undervisningens hufvudsakliga mål, rätta systemet för dess ordnande och de kurser, som borde genomgås. Då på grund af sålunda påpekade omständigheter Riksdagen vägrat höja förberörda anslag, men frågan om de enskilda högre flickskolornas framtid vore

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 10 Häft.

särdeles behjertansvärd och en förhöjning af anslaget, huru nyttig och nödig den än vore, icke torde kunna erhållas utan en föregående utredning, har motionären, efter fruktlös väntan på regeringens ingripande, funnit sig böra framkomma med förevarande motion, under förhoppning att de skiljaktigheter, som rörande den föreslagna utredningen vid sistlidna årets riksdag förefunnos, lätt borde kunna sammanjemkas.

Dessa skiljaktigheter bestodo deruti, att då den skrifvelse Första Kammaren beslöt, omfattade *allt* hvad motionären nu i sitt förslag upptagit, stannade deremot Andra Kammaren vid en hemställan, att Kongl. Maj:t måtte dels låta utreda, huru undervisningen i de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom bedrefves och hvilka resultat af densamma hittills vunnits, dels och för Riksdagen framlägga de upplysningar, som genom undersökningen erhållits. Andra Kammaren fann således icke lämpligt, att den ifrågasatta utredningen skulle omfatta jemväl ordnandet af undervisningen i sagda skolor samt frågan om deras understödjande af staten, »der behovet så fordrade», likasom Kammaren heller icke fann sig böra redan på förhand begära en Kongl. proposition i ämnet, utan föredrog att först få del af undersökningens resultat.

Utskottet förmodar att frågans vikt är klar för en hvar. I den mån uppfattningen af qvinnan, hennes uppgifter och anspråk blifvit djupare och allvarligare, har ock med nödvändighet uppmärksamheten mera än förr måst rigta sig å beskaffenheten och resultaten af den undervisning, som står den qvinliga ungdomen till buds. Redan under ståndsrepresentationens tid visade sig Riksdagen ega blick för denna frågas betydelse. Inrättandet af seminariet för bildande af lärarinnor samt den härmed förenade normalskolan för flickor var ett intyg härom; och det efterföljdes af den underdåniga skrifvelse, i hvilken Rikets Ständer den 16 Juni 1866, under erkännande af att det kunde ifrågasättas, om icke i den mån fullt skickliga lärarinnor kunna bildas och äfven tillgången på lärare blefve mindre knapp, staten äfven på ett mera direkt sätt borde åtaga sig omsorgen om den qvinliga ungdomens ändamålsenliga undervisning, hos Kongl. Maj:t anhöllo, att han måtte låta utreda och undersöka, dels i hvad mån offentliga läroanstalter för qvinlig ungdom månde anses ytterligare böra på det allmännas bekostnad upprättas, och dels huru i sådan händelse dylika anstalter borde organiseras; samt att han för en kommande Riksdag måtte framlägga denna utredning med deraf föranledda förslag.

I anledning af denna skrifvelse tillsatte Kongl. Maj:t en komité »för behandling af frågor rörande ordnandet af undervisningen för qvinlig ungdom». I sitt den 18 November 1868 afgifna betänkande förklara komite-rade, efter föregående motivering, sin äsigt vara, att det vore af behovet

högeligen påkalladt, att offentliga bildningsanstalter för qvinlig ungdom måtte, utom dem som redan funnos, varda på det allmännas bekostnad inrättade.

Sådana anstalter skulle, enligt komiterades förslag, omfatta tvenne afdelningar, den ena åsyftande att meddela de insigter och färdigheter, som för hvarje människa och särskildt för qvinnan med afseende på hennes anlag och bestämmelse äro viktigast, den andra åsyftande dels att gifva den allmänna bildningen större fullständighet, dels ock tillika att meddela sådana kunskaper, som mera direkt afsågo inträdet i vissa yrken eller befattningar i det allmännas eller i enskild tjänst och icke lämpligast tillhörde specialskolans område. Den förra afdelningen benämndes *Högre flickskola*, den senare *Lyceum*, ehuru båda borde betraktas såsom ett tillsammans hörande helt; läroplaner för båda blefvo jemväl i betänkandet framlagda och dessutom kostnadsberäkningar uppgjorda för så väl »högre fullständiga» som »högre femklassiga» och till en början blott treklassiga flickskolor, bestigande sig till resp. 14,650, 8,500 och 4,400 rdr rmt, deraf en tredjedel antogs böra bestridas af skolafgifter och återstående två tredjedelar genom statsbidrag. Första uppsättningen af undervisningsmateriel borde bekostas med hälften hvar af staten och vederbörande kommun. Denna senare skulle äfven anskaffa skollokal med öppen lekplats, bekosta bostad eller hushyresersättning åt rektor eller föreståndarinna samt ansvara för gäldandet af det belopp, som skulle täckas af skolafgifterna. I fråga om de ställen, der dessa skolor skulle upprättas, borde kommunernas offervillighet för ändamålet utgöra bestämningsgrund.

För 1873 års Riksdag framlade Kongl. Maj:t en på sagda komitébetänkande stödd proposition, deruti föreslogs: att på statsverkets bekostnad måtte inrättas fyra offentliga elementarskolor för qvinlig ungdom, belägna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping och afsedda att efter behof utvidgas, dock under vilkor att dessa kommuner förbundo sig åt skolorna anskaffa och underhålla lokal och lekplats; att för hvar af nämnda skolor, hvilka till en början komme att omfatta blott tre klasser, ett årligt anslag af 5,000 kronor måtte beviljas; samt att rätt till lönetillägg, i enlighet med hvad som i detta afseende stadgats för adjunkt vid elementarläroverk, måtte tillerkännas ordinarie lärare eller lärarinna, som fullgjort stadgade kompetensvilkor, samt jemväl föreståndarinna, i den ordning och under de förutsättningar, som i propositionen bestämts.

Riksdagen hade i sitt den 22 Maj samma år aflåtna svar åtskilliga anmärkningar att göra mot de anordningar, som i den Kongl. propositionen föreslagits; men hufvudskälet för det skedda afslaget å densamma är ögonskenligen att söka i fruktan för sjelfva grundfrågan. »Olika åsigter», heter det i berörda skrifvelse, »hafva yppat sig derom, huruvida staten har samma

förpligtelser med afseende å den qvinliga som å den manliga ungdomens bildning. Riksdagen för sin del anser förbindelserna i förra afseendet vara större, därför att staten mer tager mannens verksamhet i anspråk än qvinnans, och fruktar fördenskull, att Kongl. Maj:ts nådiga proposition innehåller ett vidsträcktare erkännande af statens skyldighet att vidkännas uppoffringar för qvinnans bildning, än landet kan och bör åtaga sig. Hade staten en gång börjat upprätta och ensam underhålla offentliga flickskolor, så blefve en återgång svår, om ej omöjlig. Anspråk skulle framträda, som det blefve omöjligt att tillfredsställa, fastän rättvisan fordrade, att den ena orten erhöle en skola likaväl som den andra. Ehuru Riksdagen af dessa skäl ej anser sig böra bifalla upprättandet af flickskolor på det sätt, som af Eders Kongl. Maj:t blifvit föreslaget, anser Riksdagen likväl sjelfva saken vara i hög grad behjertansvärd, och att fördenskull staten borde uppmuntra till inrättande af goda undervisningsanstalter för qvinnor genom att understödja sådana läroverk. Detta skulle, enligt Riksdagens mening, bäst kunna ske på det sätt, att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de åsigtter, som af komiterade uttalats, staten samverkade med kommunerna för ändamålets vinnande. De bidrag, som staten åtog sig att lemna, torde då lämpligen böra gifvas under vissa vilkor rörande skolornas omfång, lärares och lärarinnors kompetens, skolafgifternas maximibelopp, frie elevsplatser, rättighet för staten att utöfva kontroll öfver de särskilda skolornas verksamhet m. m., hvilka bestämmelser likväl enligt Riksdagens tanke ej borde gå derhän, att kommunernas rätt att organisera dessa skolor efter sina behof trädde för nära. På sådant sätt blefve det enligt Riksdagens öfvertygelse möjligt att lättare och snarare få goda qvinliga bildningsanstalter upprättade öfver allt i landet, än om staten ensam åtog sig att successivt anordna sådana. Åtskilliga kommuner hafva utan något statsunderstöd ådagalagt ett verksamt nit för den qvinliga undervisningens befrämjande. Vissheten om att erhålla ej obetydliga bidrag af allmänna medel skulle utan tvifvel stegra ifvern att erhålla en väl ordnad undervisning för flickor.»

Riksdagen slöt sin skrifvelse med att anhålla om framläggande af nådigt förslag för näst sammanträdande Riksdagen, i hvad mån och under hvilka vilkor staten månde understödja af kommuner upprättade undervisningsanstalter för qvinlig ungdom och i sammanhang dermed om vidtagande af de ytterligare åtgärder, som kunde erfordras för bildande af lärarinnor.

En sådan proposition afläts ock till 1874 års Riksdag. Deruti föreslogs att till Kongl. Maj:ts disposition måtte ställas ett förslagsanslag å 50,000 kronor att användas till understöd åt af kommuner upprättade tre-, fem- eller åttaklassiga elementarskolor för flickor under vilkor för kommunerna i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af komiterade föreslagna.

Men icke heller denna proposition vann Riksdagens bifall.

»Det har ofta blifvit ifrågasatt», heter det i Riksdagens skrifvelse den 16 Maj 1874, »huruvida icke efter *olika* mönster anordnade enskilda läroverk, särdeles beträffande ifrågavarande nya och under utveckling stadda läroanstalter med frihet att begagna den organisation så väl som de lärometoder, som funnes mest lämpliga, vore att föredraga framför en fast och en gång för alla bestämd organisation, som alltid medför en viss likformighet, hvars inverkan på den individuella utvecklingen alltid måste blifva mera hämmande i samma mån dess tillämpning utsträcket. Att denna åsigt, åtminstone hvad den qvinliga uppfostran angår, eger giltighet, torde lika litet kunna förnekas, som att en läroanstalts beskaffenhet ytterst beror af den anda, som föreståndare och lärare förstå att ingjuta i densamma. Härtill kommer, att på den enskilda företagsamhetens väg flera högre läroverk för qvinlig ungdom på senare tiden redan uppstått, hvilka med rätta tillvunnit sig förtroende. Dessa läroverk äro i allmänhet upprättade i större städer, men med ett stigande välstånd torde dylika på ännu flera ställen utan statens mellankomst upprättas, samt de redan befintliga besökas af ett större antal elever. Men då tillträdet till dessa läroanstalter, som endast uppehålls af elevernas egna afgifter, för närvarande blott står de mera bemedlade till buds, torde anspråken på staten i förevarande hänsende böra inskränkas till åtgärder, som afse de mindre bemedlades delaktighet af en god och grundlig elementarundervisning samt underlätta upprättandet af dylika högre undervisningsanstalter för qvinlig ungdom å skilda orter af landet. Ett obetingadt bifall till det framlagda förslaget kunde dessutom möjligen hafva till följd, att de enskilda läroverkens antal minskades, hvarigenom anspråken på statens bidrag till dylika kommunalskolor komme att än ytterligare ökas. Det åsyftade målet, eller beredande af ökad tillfälle för den qvinliga ungdomen att inhemta kunskaper och bildning, skulle derföre, enligt Riksdagens åsigt, säkrare ernås utan fastställande af så detaljerade vilkor och bestämmelser, som i det nådiga förslaget innehållas. Riksdagen anser i detta hänsende en sådan anordning vida lämpligare, att staten skulle åt enskilda undervisningsanstalter, som deraf kunna vara i behof, lemna understöd mot vilkor endast att skolafgifterna ej sättas utöfver ett visst maximum, att åtskilliga frielever der emottagas, samt att berättelse årligen afgifves om skolans verksamhet, hvilken för öfrigt bör vara underkastad offentlig kontroll.»

På grund häraf fann sig Riksdagen kunna bifalla den Kongl. propositionen endast på det sätt, att för år 1875 på extra stat anvisades 30,000 kronor att användas till understöd, med högst 3,000 kronor till hvarje, åt sådana högre skolor för qvinlig ungdom, hvilka efter vederbörandes hörande pröfvades vara deraf i behof, under vilkor att elevernas årsafgifter icke be-

stämdes till högre belopp än 50 kronor, att frielever till antal, som af Kongl. Maj:t bestämdes, vid skolan antoges, att årlig berättelse afgåfves öfver skolans verksamhet samt att skolan vore underkastad den kontroll och de vilkor i öfrigt, Kongl. Maj:t kunde finna godt bestämma.

Af den öfverblick öfver frågans gång, Utskottet härmed lemnat, torde framgå med fullkomlig tydlighet: att Riksdagen börjat med att tänka sig befrämjandet af den qvinliga ungdomens undervisning såsom en *staten* åliggande angelägenhet; att, sedan Riksdagen litet närmare besinnat sig på saken, den funnit sig böra inskränka statens ingripande för syftemålets vinnande till en samverkan med vederbörande *kommuner* genom att understödja der inrättade undervisningsanstalter för qvinnor; samt att, med öfvergifvande äfven af denna ståndpunkt, Riksdagen slutligen bestämt sig för att befrämja den qvinliga undervisningen genom att till förmån för de mindre bemedlade på vissa vilkor understödja på den *enskilda* företagsamhetens väg uppkomma läroanstalter för qvinlig ungdom i skilda delar af landet.

Den sålunda inslagna vägen har Riksdagen sedermera fullföljt. De från början bestämda vilkoren hafva något ändrats, anslagssumman tid efter annan ökats, men utgångspunkten är densamma. Det är åt »enskilda högre skolor» understödet lemnas. Men allt efter som dessas antal stiger, stegras ock krafven på statens understödsanslag; och så uppstår slutligen fråga om dessa enskilda skolor verkligen äro förtjenta af sagda understöd och om deras verksamhet är sådan, att den utan närmare kontroll må allt vidare lemnas åt sig sjelf, utan att något men deraf må väntas uppstå.

Då motionären hemställer om en utredning, huru undervisningen i berörda skolor för närvarande bedrifves, och de resultat, som derigenom hittills vunnits, vidrör han utan tvifvel ett från olika sidor med allt större allvar framställt spörsmål. Från hufvudsakligen tvenne håll begär man uppmärksamhet derå: från undervisningens och helsovårdens.

Säkerligen är det icke utan all grund man ifrågasätter, huruvida med undervisningsplaner och lärokurser inom de enskilda flickskolorna allt är väl bestämdt. Motionären synes härom hysa tvifvel och föreslår därför, att den begärda utredningen jemväl må omfatta frågan, huru undervisningen enligt hittills vunnen erfarenhet lämpligast bör ordnas. Såsom i det föregående redan nämnts, hafva dock undervisningsplaner för flickläroverken redan blifvit upprättade, ehuru hvarken Kongl. Maj:t förordnat eller Riksdagen ifrågasatt, att de borde lända till efterrättelse för de af staten understödda skolorna. Om man fortfarande vill undvika att, såsom 1873 års riksdag utlät sig, fixera en bestämd organisation med deraf följande, för den individuella utvecklingen hämmande likformighet, torde från sådan utgångspunkt åtgärder i dylikt syfte icke heller böra nu ifrågasättas.

Men om det deremot skulle visa sig att flickskoleundervisningen redan lider af en annan för lärjungarnes »individuella utveckling hämmande likformighet», lärer nödvändigheten af dennas brytande icke böra allt för länge förbises. I hundradetals hem har man redan länge haft en mindre tillfredsställande erfarenhet af de resultat, som i antydda afseendet genom undervisningen vunnits; och de spridda röster, som härom hörts yttra sig, vänta ifrigt på en utredning, hvilken, enligt deras fasta öfvertygelse, blott allt för visst skulle komma att vitsorda rigtigheten af deras meningar. Sedan *Hertel* 1881 offentliggjorde resultatet af sina undersökningar rörande sundhetstillståndet i de högre skolorna för manlig och qvinlig ungdom i Köpenhamn, har man känt farhågorna växa med hänsyn till de i vårt lands skolor tilläfvventyrs rådande förhållandena. Den danske författaren uppgifver i sitt nämnda arbete, att af lärjungarne i de undersökta flickskolornas högre klasser utgjorde de friska barnen det minsta antalet; klasser funnos, hvaruti det fans mer än 70 procent sjukliga och sjuka. För att om möjligt erhålla någon ledning vid bedömandet af tillståndet inom våra egna skolor har Utskottet sökt att erhålla del af hvad de till läroverkskomité-utlåtandets bilaga Lit. D hörande uppgifterna i detta afseende kunnat gifva vid handen; och har Utskottet af de härvid benäget delgifna tabellerna inhemtat upplysningar, som sätta behöfligheten af den utaf motionären begärda utredningen utom allt tvifvel. Från den generaltabell, som rör sig om helsotillståndet bland 3,073, efter åldersklasser ordnade lärjungar vid 35 af staten understödda högre läroverk för flickor, tillåter sig Utskottet meddela: att af det i nedanstående tabell upptagna antal lärjungar befunnos i sjunde lefnadsåret 64,3 proc. friska och, med afdrag af ensamt närsynta, 28,6 proc. »långvarigt sjuka», d. v. s. behäftade med en stadigvarande ohelsa; i åttonde året tillhörde 50 proc. hvardera slaget; i nionde året 52,4 proc. det förra, 47,6 proc. det senare; i tionde 43,2 proc. det förra, 55,7 proc. det senare; i elfte 38,5 proc. det förra, 59,7 proc. det senare. Allt skarpare blir det språk siffrorna tala. För tolfte året uppvisa de 33,9 proc. friska och med nyss anmärkt undantag 64,8 proc. sjuka; för trettonde stå 31,5 proc. friska mot 64,4 proc. sjuka; för fjortonde 30,6 proc. friska mot 63,1 proc. sjuka; för femtonde året 29,9 proc. friska mot 63,9 sjuka; för sextonde året 32,6 proc. friska och 62,5 proc. sjuka; för sjuttonde året 23,5 proc. friska mot 68,5 proc. sjuka; för adertonde året 34 proc. friska mot 60,3 proc. sjuka; för nittonde året 28 proc. friska mot 60 proc. sjuka; för tjugonde året 9,1 proc. friska mot 90,9 proc. sjuka och för tjugondeförsta året samt deröfver 14,3 proc. friska mot 71,4 proc. sjuka. De danska förhållandena tyckas så mycket säkrare vara öfverträffade af våra egna, som den danska för undersökning af sundhetstillståndet m. m. i skolorna tillsatta kommissionen i sitt i Maj sistlidet år afgifna betänkande meddelar, att

i flickskolor af ifrågavarande art de sjukas antal befunnits icke öfverstiga 39 procent.

Utskottet anser sig böra från ofvannämnda tabell låna äfven nedanstående siffror. De torde tala tydligare än till och med de mest kraftigt färgade ord.

Lidande af *bleksot* och *hufvudvärk* funnos följande antal lärjungar:

		bleksot	hufvudvärk			bleksot	hufvudvärk
af	14 i 7:de lefnadsåret	7,1 proc.	7,2 proc.	af	435 i 15:de lefnadsåret	40,2 proc.	38,9 proc.
„	50 i 8:de „	24 „	32 „	„	285 i 16:de „	41,4 „	40,3 „
„	145 i 9:de „	26,2 „	21,4 „	„	187 i 17:de „	40,6 „	38,5 „
„	271 i 10:de „	32,5 „	25,5 „	„	53 i 18:de „	39,6 „	26,4 „
„	330 i 11:te „	32,7 „	31,2 „	„	25 i 19:de „	48 „	48 „
„	383 i 12:te „	39,7 „	37,9 „	„	11 i 20:de „	63,6 „	81,8 „
„	435 i 13:de „	38,2 „	40,7 „	„	7 i 21:sta „	42,8 „	28,6 „
„	433 i 14:de „	33,3 „	40 „		(och deröfver).		

Svårigen lärer kunna nekas, att ju icke de förhållanden, hvilka af de anförda siffrorna angifvas, måste stå i nära beroende af lärjungarnes lif ej blott i hemmet utan ock, ja, företrädesvis *i skolan*. Beskaffenheten af dennas lokaler, af undervisningstid och lärokurser, liksom af andra på skolans anordningar beroende omständigheter kan ej undgå att på lärjungarne utöfva ett kraftigt inflytande vare sig till gagn eller skada; och huru än de anförda tabellutdragen i sammanhang med andra uppgifter, hvilka icke varit för Utskottet tillgängliga, må kunna uppfattas, torde dock så mycket af dem otvetydigt framgå, att en noggrann utredning af förhållandet med undervisningen »och dess resultat» inom våra högre enskilda flickskolor verkligen är af behovet påkallad.

Att redan nu yttra sig öfver den vid remissen af motionärens förslag uppkastade frågan, huruvida icke statens goss-skolor borde öppnas äfven för flickor, synes Utskottet mindre nödigt. Ändamålsenligheten af en sådan åtgärd är säkerligen, minst sagdt, tvistig; och Utskottet föreställer sig, att så länge ännu är oafgjordt, huruvida pedagogierna och de smärre elementarläroverken böra bibehållas eller indragas, är utgångspunkten för den antydda anordningen rätt sväfvande. Utskottet föreställer sig ock, att hvarje beslut om gemensamma skolor för manlig och qvinlig ungdom bör föregås af en från fysiologisk synpunkt skedd utredning om verkligen sådan likformighet förefinnes i de båda könsens utveckling, att likformighet i deras skolundervisning icke kan antagas å dem utöfva menligt inflytande. Men den motion, som föreligger, rör endast de enskilda högre flickskolorna och torde icke berättiga Utskottet till framläggande af något skrivelseförslag, som åsyftade ett slutligt ordnande af qvinnoundervisningsfrågan i hela hennes vidd.

Innan nödigt material härför blifvit samladt och tillgodogjordt, anser Utskottet också med rätt stor svårighet förbundet att med nödig klarhet ens tillnärmelsevis för sig uppgöra hvad i sagda syfte från statens sida i saken kan böra göras eller låtas. Såsom i det föregående visats, har Riksdagen i sitt bedömande af denna fråga ledts af skiftande meningar; och Utskottet har häraf hemtat än ytterligare anledning för häfdandet af den åsigt, att Riksdagen, förr än den satts i tillfälle att efter en omsorgsfull utredning af frågan stadga sin uppfattning af densamma, icke bör genom något tillsvidare mindre påkalladt uttalande binda sig med hänsyn till sitt framtida handlings-sätt. Det är fullkomligen klart, att Kongl. Maj:t eger för Riksdagen fram-lägga de förslag, hvilka han finner nyttiga eller nödiga; dertill behöfver han ej af Riksdagen anmanas. En anhållan från Riksdagens sida att Kongl. Maj:t måtte föreslå, huru den qvinliga ungdomens högre skolundervisning lämpligast borde ordnas och af staten, der behofvet så fordrade, understödjas, skulle kunna tolkas såsom en antydning af Riksdagen att den för sin del an-såge sagde undervisning böra af staten organiseras och i större eller mindre grad bekostas — något som dock i närvarande stund icke gerna kan för-utsättas vara Riksdagens mening. För undvikande af hvarje tvetydighet i detta afseende och då främst af allt torde böra eftersträfvast det klargö-rande af hithörande faktiska förhållanden, hvilket måste för den qvinliga högre undervisningens ändamålsenliga ordnande utgöra en nödvändig förut-sättning, föreslår Utskottet,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes låta undersöka, huru undervisnin-gen i de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom för närvarande bedrifves och hvilka resultat af densamma hittills vunnits samt af de upplysningar, som genom un-dersökningen erhållits, gifva Riksdagen del.

Stockholm den 17 Mars 1885.

På Utskottets vägnar:

SIGFRID WIESELGREN.